

GDZIEŚ POMIĘDZY

SKĄD TO MASZ?
RELACJA Z POLSKO-
NIEMIECKIEGO WIECZORU Z
WYSTAWĄ PAMIĄTEK

DWOREK RAMIN,
26 CZERWCA 2023

WOHER KOMMT DAS?
RÜCKBLICK AUF EINEN
DEUTSCH-POLNISCHEN
AUSSTELLUNGSABEND

GUTSHAUS RAMIN,
26. JUNI 2023

Irgendwo dazwischen

kultur
land
bc:ro

GDZIEŚ POMIĘDZY

Skąd to masz?

Co mówi dom, w którym mieszkam, o historii mojej miejscowości i jej mieszkańcach? Jakie wspomnienia są ważne dla historii mojej rodziny? A jakie historie opowiadają rzeczy i znaleziska, zdjęcia i dokumenty o przyjeździe i wyjeździe z Pomorza w XX wieku?

26 czerwca wolontariusze i pracownicy etatowi zajmujący się kulturą i historią lokalną spotkali się w Dworku Ramin na transgranicznej wymianie pamiątek z Pomorza. Około trzydziestu gości z Polski, Brandenburgii i Meklemburgii-Pomorza Przedniego przywiozło ze sobą pamiątki pochodzące z ich rodzin i domów, takie jak wózek dla lalek, dokumenty, zdjęcia, a nawet podkładki pod garnki. Pod fachowym okiem dr. Martina Müllera-Butza z Pracowni Historycznej zeitlupe, Alicji Orłow z projektu perspektywa i Josefy Baum z Kulturlandbüro stworzyli wystawę z eksponatami w pięciu salach poświęconych przyjazdom i wyjazdom, pracy, życiu i zmianom społecznym na polsko-niemieckim Pomorzu.

Irgendwo dazwischen

---

zeitlupe

kultur
land
büro

GDZIEŚ POMIĘDZY

Mieszkańcy polsko-niemieckiego Pomorza opowiadają swoje historie

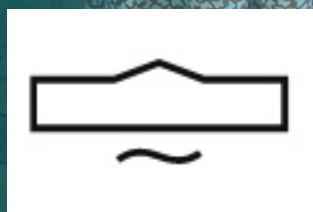
Dr Martin Müller-Butz rozpoczął od wyjaśnienia powodu zorganizowania tego wieczoru i celu działania Zespołu projektowego, którym jest umożliwienie ludziom opowiedzenia historii o migracji i doświadczeniu dyktatury na przygranicznym Pomorzu.

Dorota Makrutzki, pracownica Państwowego Muzeum Pomorskiego i ekspertka ds. merytorycznych i finansowych w zakresie kształtowania i eksponowania prac historycznych na Pomorzu, opowiedziała o udanych projektach transgranicznych dotyczących historii Pomorza oraz o możliwościach i warunkach planowania i realizacji własnych projektów lokalnych.

Dzięki filmowi Adama Ptaszyńskiego i Toniego Schwabe o inauguracji Zespołu projektowego Irgendwo dazwischen/Gdzieś pomiędzy w dniu 13 kwietnia 2023 r., nowi i znani już uczestnicy mogli wczuć się w tematykę wieczoru.

Kliknij tutaj, aby obejrzeć film...

Informacje na temat dotychczasowych działań i projektów finansowanych przez Wydział Kultury ds. Pomorza można znaleźć tutaj...

Irgendwo dazwischen

zeitlupe

kultur
land
bc:ro

Powstaje wystawa

Zanim uczestnicy oddali się pracy nad wystawą w pięciu pokojach, spotkali się ze sobą przy lemoniadzie i cieście, wymienili pomysłami na przyszłe lub już trwające projekty i rozmawiali o perspektywach sukcesu i warunkach powodzenia ich własnego zaangażowania.

Jeden po drugim goście stali się kuratorami własnej wystawy zbiorowej. Najpierw uporządkowano przywiezione przez siebie przedmioty i związane z nimi historie w kole czasu. W ten sposób powstało pięć chronologicznie uporządkowanych sal wystawowych, w których można było przedstawić historię przybywania i opuszczania, pracy i życia na Pomorzu wykorzystując przedmioty wielu twórców wystawy. W pięciu salach wystawowych uczestnicy dyskutowali o tym, jaką historię opowiadają przywiezione przez nich przedmioty, gdzie można znaleźć powiązania i jakie losy się za nimi kryją. Następnie opracowali wspólny tytuł dla swojej sali.

Irgendwo dazwischen

**kultur
land
bc:ro**

Pomorze przed 1933 r.: Tam i z powrotem

„**Tam i z powrotem**” - tak uczestnicy wystawy nazwali salę poświęconą historii Pomorza do 1933 roku. Inwentarz majątku rycerskiego i dokumenty spółki ziemskiej pozwoliły poznać historię żniwiarzy na Pomorzu, którzy jako pracownicy sezonowi pomagali w pracy na roli w ciężkich warunkach.

zeitlupe

kultur
land
bc:ro

GDZIEŚ POMIĘDZY

1933-1939: Dzieciństwo i dziedzictwo domów

Polsko-niemiecka grupa robocza zajmująca się okresem narodowego socjalizmu w latach 1933-1939 stworzyła salę poświęconą prywatnym domom i historii ich powstania, wykorzystując znalezione przedmioty i historyczne zdjęcia. W sali zatytułowanej „Dzieciństwo domu” lub „Dziedzictwo domów” można było prześledzić losy ludzi, ale także ideologiczne zawłaszczanie społeczności wiejskiej i nacjonalistyczne myślenie narodowych socjalistów za pośrednictwem historii użytkowania domów, ale także pozornie banalnych przedmiotów, takich jak podstawka z pod garnek z zarysem swastyki.

Irgendwo dazwischen

kultur
land
bc:ro

GDZIEŚ POMIĘDZY

1939-1948

1945
Zeitschere

1939-1948: Świat obcy i świat bliski

OTTO OFFICE

Doświadczenia i historie dzisiejszej Brandenburgii i polskiego Pomorza podczas II wojny światowej i tuż po niej były tematem grupy w tak sali „Świat obcy i świat bliski”. Łóżeczko dla lalek przewiezione niemieckim pociągiem dla uchodźców na Pomorze Przednie w 1945 roku i inne znalezione przedmioty otworzyły przestrzeń narracyjną dla tego okresu około 1945 roku jako luki czasowej, w której to, co znajome, stało się obce po obu stronach Odry lub to, co obce, musiało zostać na nowo przyswojone. Choć nawet z dzisiejszej perspektywy uczestnikom znane były ich własne historie rodzinne, to z drugiej strony poprzez znalezione przedmioty zagłędali oni do świata, który wciąż kryje w sobie to, co obce, niewyobrażalne i smutne.

Irgendwo dazwischen

GDZIEŚ POMIĘDZY

1948-1991: Historia jest niema

Sala „**Historia jest niema**” poświęcona była następstwom II wojny światowej w latach 1948-1991 na socjalistycznym niemieckim i polskim Pomorzu. Uczestnicy poruszyli w niej m.in. kwestię braku rozliczenia z nazistowską pracą przymusową na wsiach w NRD. „Nowe” granice po 1945 roku i różne doświadczenia polskich i niemieckich uchodźców w nowych środowiskach życia były również tematami dyskusji w grupie. Na przykład latarnia morska w obecnie polskim Świnoujściu stała się symbolem polskiego Pomorza, zawsze dobrze widoczna z niemieckiej strony wyspy Uznam jako nieoficjalny symbol tęsknoty za możliwym powrotem dla niemieckich uchodźców, ale niedostępna w czasach zamkniętych granic w czasach NRD.

zeitlupe

Irgendwo dazwischen

kultur
land
bc:ro

GDZIEŚ POMIĘDZY

Po 1989 r.: Pomorze w czasach terażniejszych

W sali „Pomorze w czasach terażniejszych” uczestnicy wymieniali poglądy bez pomocy znalezionych przedmiotów, zwłaszcza na temat doświadczeń biograficznych po 1989 roku, i wyrazili życzenie silniejszego zrozumienia i mniej narzuconej „przyjaźni państwowej”, która stała się możliwa po zakończeniu NRD i PRL.

zeitlupe

kultur
land
bc:ro

Irgendwo dazwischen

Wernisaż i dyskusje

Jako badacze uczestnicy wędrowali po salach wystawowych, które dzięki wspaniałemu wystrojowi stanowiły doskonałe tło dla treści, które sami stworzyli. Dorota Makrutzki i Martin Müller-Butz moderowali prezentacje i wymieniali się między sobą pytaniami i komentarzami. Improwizowany wernisaż był okazją do podzielenia się rodzinnymi historiami, sprawdzenia możliwości historii przedmiotów oraz wymiany myśli i pomysłów - wokół tematów kolekcjonowania i wystawiania lub uciezki i migracji na współczesnym i historycznym Pomorzu.

Dziękujemy wszystkim gościom wieczoru za udział. Oprócz osób prywatnych obecni byli przedstawiciele stowarzyszeń i organizacji zajmujących się lokalnie pracą historyczną i kulturalną po obu stronach Odry, takich jak Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Sołectwa Dołuje-Kościno, Heimatstube Ramin, Heimatmuseum Rothenklempenow, Kulturallianz (Uckermark), Heimatverein Damerow i wiele innych.

Serdeczne podziękowania należą się zespołowi Jolanty Grenke i Edwarda Orłowskiego z Gutshaus Ramin e.V., którzy udostępniili swój wspaniały dom i zapewнили udany catering. Organizatorów wydarzenia wspierała tłumaczka Anna Kretowicz i Katarzyna Jackowska z perspektywy, która sporządziła dokumentację fotograficzną pamiątkowych przedmiotów oraz całego wydarzenia.

GDZIEŚ POMIĘDZY

#YOUEXHIBIT

Organizatorzy wydarzenia z
zeitlupe, *perspektywa* &
Kulturlandbüro już dziś
zapraszają na

**TRANSGRANICZNY SPACER Z
NEU GRAMBOW DO KOŚCINA
(DOŁUJE) W DNIU 21
WRZEŚNIA 2023 ROKU**

Więcej informacji pojawi się
wkrótce...

zeitlupe

Irgendwo dazwischen

**kultur
land
bc:ro**

GDZIEŚ POMIĘDZY

Tekst: Dr Martin Müller-Butz, 27.7.2023
Tłumaczenie: Dagmara Baumert

Wszystkie zdjęcia są własnością stowarzyszenia RAA
Demokratie und Integration Mecklenburg-
Vorpommern e.V.

„*Gdzieś pomiędzy. Poszukiwanie śladów historii na Pomorzu*” to zespół projektowy, który tworzą **pracownia historyczna zeitlupe**, projekt **perspektywa**, **Wspólnie żyć i aktywnie współpracować**, oraz **Kulturlandbüro**.

**zeitlupe i perspektywa są projektami RAA
Demokratie und Integration Mecklenburg-
Vorpommern e.V. i są finansowane przez:**

Freudenberg Stiftung
Demokratie leben!
Mecklenburg-Vorpommern
Europäische Union

DEMOKRATIE STÄRKEN.
BILDUNG GESTALTEN.

FREUDENBERG
STIFTUNG

Mecklenburg-Vorpommern
Parlamentarischer Staatssekretär
für Vorpommern und
das östliche Mecklenburg

Kofinanziert von der
Europäischen Union

Gefördert vom

Bundesministerium
für Familie, Senioren, Frauen
und Jugend

im Rahmen des Bundesprogramms

Demokratie **leben!**

Gdzieś pomiędzy. Poszukiwanie śladów historii na Pomorzu to projekt realizowany przez wielu zaangażowanych działaczy i mieszkańców regionu. Łączy nas zainteresowanie historią tych miejsc, które leżą „gdzieś pomiędzy” na Pomorzu w pobliżu granicy. I historiami ich byłych i obecnych mieszkańców.

Irgendwo dazwischen

kultur
land
bc:ro